

רובה לכל חייל

מאת: יהודה בן-צור, צבי בן-צור

עד סוף מארס 1948 – ערב מבצע 'נחשון' – עמדו לרשות חטיבות ה'הגנה' רק כ- 1,300 רובים, מלבד הרובים שהיו שייכים ליישובים¹ (כ-8,000 רובים ששימשו להגנתם המקומית). המשמעות של הנתון הנ"ל הייתה שעד לבואם של הרובים הצ'כים בראשית אפריל – 4,500 רובים באוניית הנשק 'נורה' ו-200 במטוס סקיימסטר שכור – רוב לוחמי החי"ר בחטיבות צבא המדינה שבדרך באותה עת (רק הפלמ"ח עצמו מנה ערב מבצע נחשון כ-3,500 איש) לא היו חמושים ברובים; למעשה, המושג "רובה אישי" עדיין לא היה קיים בלקסיקון ה'הגנה'. על המחסור החמור ברובים שממנו סבלו החטיבות הלוחמות בראשית דרכן חיפו במידה מסוימת התת-מקלעים ירודי הטווח-פגיעה מדגם 'סטן', אותם הצליחה התעשייה הצבאית של ה'הגנה' לייצר בכמויות ניכרות, ורובים שהושאלו מהיישובים.

ב-21 ביוני 1948 העיד בן-גוריון שמאז התחלת מבצע 'נחשון' התקבלו 19,500 רובים שחולקו לחטיבות². מספר זה כולל את הרובים שהגיע בתחילת אפריל, בתוספת של עוד 14,760 רובים רכש נוסף מצ'כוסלובקיה – 5,000 שהובאו ב-25 במאי באוניית הנשק "הזקן" ו-9,760 ב-28 במאי באוניית הנשק "רקס". הרובים חולקו לחטיבות ואפשרו לצה"ל לצייד את כל אנשי החי"ר הנלחמים בחזיתות השונות ברובה אישי משלהם.

רובים נוספים שהגיעו מצ'כוסלובקיה – 10,000 ב-27 ביוני באוניית הנשק "הזקן", 2,100 ב-25 יולי באוניית הנשק 'רקס' ו-8,000 רובים שהיו בדרכם לערבים, נתפסו ע"י כוחותינו במבצע "השוודד" והובאו ב-28 באוגוסט לחיפה³ – העלו את סך הרובים הצ'כים שבידי צה"ל ל-46,915 רובים⁴. צה"ל גם הספיק לקבל ב-21 ביוני 1,494 רובים מסוגים שונים מאוניית הנשק 'אלטלנה' בטרם התפוצצה הפרשה סביבה (ולמרבה הטרגדיה גם האונייה עצמה, על שארית הנשק שנשאה)⁵. עם קרוב ל-50,000 רובים יכול היה צה"ל לספק רובה אישי לעשרות אלפי לוחמי החי"ר שהצטרפו למעגל המלחמה ולא נזקק עוד להשאלת רובים מהיישובים.

מאוזר K98 / P18 7.92mm, הוא "הרבה הצ'כי"

התת מקלע 'סטן' תוצרת תע"ש היה נשק באיכות ירודה: קצר טווח ולא מדויק, עם נטיה למעצורים ורגישות לפליטת כדור

¹ "יומן המלחמה", ד. ב-ג., כרך ג', עמ' 997.

² טבלא 21, ארכיון ההגנה (כתב יד מתיק של יוסף אבידר).

³ ב-26.8.48, בעת שקורבטות חיל הים הובילו את שלל הרובים לחיפה, רשם ד. בן-גוריון ביומנו: "המופת מארגן אנשיו מתוך הסתמכות על 8.000 הרובים. בימי הועד הפועל הציוני בירושלים התכוננו לתקוף לוד ורמלה" (בהערות שוליים מדובר "על החלטת דב"ג להביא את הנשק ארצה ולא למסור לאו"מ").

⁴ "המשימה רכש", פיני וזה. עמ' 283.

⁵ "המשימה רכש", פיני וזה. עמ' 224.